

עפ"ת 47069/12/15 - המערערים, אוטו טסט בע"מ, ארמנד שיטריט נגד המשיבה, מדינת ישראל - משרד התחבורה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליימ

עפ"ת 47069-12-15 עפ"ת 37814-12-15

בפני השופט הבכיר אמנון כהן

המערערים

(המשיבים שכנגד)

1. אוטו טסט בע"מ

2. ארמנד שיטריט

ע"י ב"כ עו"ד רובינשטיין

נגד

המשיבה

(המערערת שכנגד)

מדינת ישראל - משרד התחבורה

ע"י ב"כ עו"ד טוביאס

פסק דין

1. לפני ערעורים הדדיים על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בירושלים (כבוד השופט נאיל מהנא), בתת"ח 7286-08-13 ובתת"ח 6408-11-13, בגדרו הורשעו המערערים, לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של אי קיום חובת רישיון, לפי סעיף 2 לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (מוסכים ומפעלים לכלי רכב), תשי"ל-1970 (להלן - צו הפיקוח) ולפי סעיף 39(ב)(א) לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957 (להלן - חוק הפיקוח).

ביום 8.11.15 הוטל על כל אחד מהמערערים קנס בסך 25,000 ₪ וכן הוטל על המערער 2 עונש מאסר על תנאי לתקופה של 30 יום (למשך שנתיים) והתחייבות על סך 50,000 ₪ שלא לעבור אחת מהעבירות נשוא כתב האישום במשך שנתיים מיום מתן גזר הדין.

רקע

2. המערערת 1, חברת אוטו טסט בע"מ, הינה חברה פרטית, אשר המערער 2, ארמנד שיטריט, הינו מנהלה. המערערים ניהלו מפעל בשם "מכון אוטו טסט בע"מ" (להלן - המפעל), שפעל משנת 1994, מכוח רישיון שהעניקה לו רשות הרישוי, לעסוק בארבעה תחומים: מכון רישוי לרכב פרטי, מכון רישוי לרכב דיזל, בדיקות רכב לפני קניה וכיוון פרונט.

3. בשנת 2008 ביקש המערער 2 להעתיק את מקום מושבו של המפעל, מאזור התעשייה הצפוני של בית שמש לפארק תעשיות שורק. ברם, לנוכח קיומו של צו מניעה שהוצא במסגרת הליך שהתנהל בבית המשפט לענייני משפחה (ובוטל ביום 9.12.11), נידונה הבקשה שהגיש בנידון לרשות הרישוי, רק בסוף שנת 2011. לגופו של עניין, ביום 2.7.12 הוחלט לאשר את העתקת מקום פעילות המפעל, באופן חלקי, כך שניתן למערערים רישיון להפעיל במקום החדש מכון רישוי בלבד, ולא אושרה בקשתם של המערערים להפעיל במקום גם מכון לבדיקות לקניית רכב ומכון לכיוון פרונט.

עמוד 1

הטעם לכך, היה, שהשטח של המקום החדש קטן מהשטח הנדרש להפעלת שלושת המכונים המבוקשים.

הפעילות במקום החדש בפארק שורק, החלה ביום 9.9.12 (המפעל פעל במקום הישן משנת 1994 ועד לסוף שנת 2011, ומתחילת שנת 2012 ועד ליום 9.9.12 לא פעל המפעל, ר' בסעיף 69 להודעת הערעור).

4. ביום 20.12.13 הגישו המערערים עתירה מנהלית בנוגע להחלטת רשות הרישוי שלא להעניק להם רישיון לביצוע בדיקות רכב (קנייה ומכירה), תיקון וכיוון מתלים ברכב, בדיקות רכב לאחר תאונה ותיקוני צמיגים ואבובים (עת"מ 58825-12-13). אחת מטענותיהם, הייתה, כי הם הופלו לרעה לעומת מכוני רישוי אחרים, הפועלים ברחבי הארץ בשטחים קטנים בהרבה מהשטח בפארק תעשיות שורק. ברם, עתירתם נדחתה ביום 1.5.14 וערעור שהגישו המערערים לבית המשפט העליון, תלוי ועומד (עע"מ 3861/14).

ההליך בבית משפט קמא

5. כנגד המערערים הוגשו לבית משפט קמא שני כתבי אישום, לפיהם, בוצעו במפעל עבודות, מבלי שהיה בידי המפעל רישיון מתאים:

תת"ח 7286-08-13 התייחס לשתי עבודות של **בדיקת רכב לפני קנייה** (ביום 17.4.13) ולעבודה של **תיקון וכיוון מתלים** (ביום 2.5.13). יצוין, כי במקור יוחסו בכתב האישום גם שתי עבודות של תיקון אורות ראשיים לרכב, ללא רישיון, אך המאשימה חזרה בה מאישום זה (בפסקה 18 להכרעת הדין).

תת"ח 6408-11-13 התייחס לעבודה של **כיוון פרונט לרכב**, שבוצעה ביום 25.7.13 (יצוין, כי העבודה בוצעה ברכב של קק"ל).

6. בטרם התשובה לאישום, הגישו המערערים בקשה לביטול כתב האישום בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. המערערים טענו, כי הם הופלו לרעה לעומת מכונים אחרים, שבקשתם לרישיונות להפעלת מכון רישוי, מכון בדיקות קניה ומכון פרונט, נתקבלה, אף שהשטח שעמד לרשותם היה קטן יותר מהשטח של המערערים במקום החדש בפארק תעשיות שורק.

בדיון שהתקיים ביום 16.9.14 הסכימו הצדדים שהבקשה תידון בטרם התשובה לאישום, תוך הזמנת המפקח מטעם משרד התחבורה, על מנת שיסביר מהם התנאים הדרושים לצורך קבלת רישיונות. ברם, המשיבה חזרה בה מההסכמה הנ"ל, מהנימוק, שכל הטענות המפורטות בבקשה לביטול כתב האישום, נטענו בעתירה המנהלית שהגישה המערערת 1, אשר נדחתה על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט ד' מינץ) ביום 1.5.14.

7. בהחלטתו מיום 29.10.14 ביטל בית משפט קמא את הדין שנקבע לחקירתו של המפקח ודחה את טענת ההגנה מן הצדק שהעלו המערערים. זאת מהטעם, שבבקשתם בהליך הפלילי, חזרו המערערים על אותן הטענות

שהעלו בעתירה המנהלית. בית משפט קמא ציין, כי הוא ער לשוני בין העלאת הטענות במסגרת בקשה לביטול כתב האישום לבין העלאת הטענות במסגרת עתירה מנהלית, אך **"הדין בטענות הנאשמת במסגרת העתירה המנהלית היה כה ממצה ומעמיק עד כדי שאין מקום לדון בהן בשנית במסגרת הבקשה שבפניי"**. בנוסף, ציין, שערעור על פסק הדין המנהלי תלוי ועומד בבית המשפט העליון ולכן **"כל דין בבקשה שבפניי כעת עלול להוביל להחלטות סותרות ומיותרות"**. בית משפט קמא הוסיף, כי הוא התלבט האם לדחות את מועד מתן התשובה לכתב האישום עד לאחר ההכרעה בערעור בבית המשפט העליון, אך לבסוף החליט שלא לעשות כאמור, שכן גם אם יתקבל הערעור, **"המשמעות תהיה למעשה חיוב הרשות להנפיק רישיונות לנאשמים, אך לא יהיה בכך כדי לפטור את הנאשמים מאחריותם לעבירות המיוחסות להם בכתב האישום זה, אשר כידוע בוצעו במועדים אשר בהם לא היה בידיהם רישיון כדין. ככל שיתקבלו רישיונות כאמור, אכן עלולה להיות לכך השלכה משמעותית לעניין העונש אך אין בשלב זה כל משמעות לכך לעניין קביעת האשמה"**.

8. ביום 26.5.15 ניתנה הכרעת דין בשני התיקים. בהכרעות הדין, ציין בית משפט קמא את בקשתם של המערערים בטרם התשובה לאישום, לבטל את כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק ואת החלטתו מיום 29.10.14, לדחות את הבקשה האמורה, זאת לאחר שנתגלה, כי קיימת זהות בין הטענות בבקשה לביטול כתב האישום לבין העתירה המנהלית שהגישו המערערים. בנסיבות אלה, מצא בית משפט קמא, כי **"יהיה זה מיותר לדון מחדש בגוף הטענות זמן שביטול המשפט המחוזי דן בהן ודחה אותן"**. כן הוסיף, כי מאחר שאין חולק, שבמועד הרלבנטי לכתב האישום לא היה בידי המערערים רישיון לביצוע עבודות, פרט לביצוע מבחני רישוי שנתיים, הרי שגם אם יתקבל הערעור שהגישו המערערים לבית המשפט העליון בעתירה המנהלית, לא יהא בכך להשפיע על קיומם העצמאי של כתבי האישום (בפסקאות 16-17 להכרעת הדין בתת"ח 7286-08-13 ובפסקאות 14-15 להכרעת הדין בתת"ח 6408-11-13).

9. לגופן של העבודות נשוא כתבי האישום, קבע בית המשפט קמא, כי אין מחלוקת שבמועדים הנטענים בכתבי האישום לא היה בידי המערערים רישיון לבצע עבודות של בדיקת רכב לפני קנייה, תיקון מתלה וכיוון פרונט. בהמשך לכך, קבע, כי השאלה הצריכה הכרעה לגבי **העבודות של בדיקת רכב לפני קנייה ותיקון מתלה**, הינה, האם אכן בוצעו העבודות הללו, אם לאו. בית משפט קמא קבע, כי המשיבה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר, כי המערערים ביצעו את העבודות הללו, ובעניין זה, הפנה לכך, שהמערער 2 הודה, שלצורך ביצוע מבחן לפני קנייה לא די בהכשרתו כמכונאי בודק ובהסמכתו ממשד העבודה, אלא נדרש רישיון ממשד התחבורה. כן ציין, כי המערער 2 הודה בחקירתו, שהוא ביצע בדיקות רכב לפני קנייה ומכירה, למרות שלא היה ברשותו רישיון לביצוע עבודות אלה (בפסקאות 26-27 להכרעת הדין בתת"ח 7286-08-13).

10. אשר **לעבודה של כיוון פרונט**, קבע בית משפט קמא, כי גדר המחלוקת נעוץ בשאלה מהו המועד בו בוצעה העבודה: האם כטענת המשיבה, לאחר המעבר למקום החדש או שמא כטענת המערערים, לפני שעבר המפעל למשכנו החדש. בעניין זה, הגיע למסקנה, שהמשיבה הוכיחה מעבר לכל ספק, כי העבודה בוצעה לאחר המעבר למקום החדש, זאת על סמך חשבונית הטיפול ברכב הנושאת את התאריך 25.7.13, ועל סמך עדותו של קצין הרכב, אשר שלל את האפשרות, שהעבודה בוצעה בשנת 2011. כן ציין את דבריו של דורון סרוסי, מנהל מחלקה במשרד הרישוי אשר ביקר במפעל ביום 27.8.13 והבחין במקום במכשיר לכיוון פרונט, שהיה דלוק (אך לא בוצעה בו עבודה).

11. בית משפט קמא לא קיבל את טענת המערער 2, כי החשבונית אמנם נושאת את התאריך 25.7.13 אך מדובר בחשבונית בגין עבודה שבוצעה בשנת 2011. בעניין זה, הפנה לכך, שבחקירתו ביום 27.8.13 בביקור שנערך במפעל, טען המערער 2, כי במועד ביצוע העבודה (אשר לטענתו היה בשנת 2011) כלל לא הוצאה חשבונית, זאת בשל צו בית המשפט לענייני משפחה, ואילו בעדותו בבית המשפט, שינה המערער 2 את גרסתו והציג חשבונית מס משנת 2011, שלכאורה נשלחה על ידו לקק"ל בשנת 2011 בגין ביצוע העבודה. בהמשך לכך, ציין בית משפט קמא את תמיהתו, מדוע הוצגה החשבונית לראשונה רק בדיון בבית המשפט; מדוע ינפיק המערער 2 חשבונית חדשה במקום להדפיס חשבונית משוחזרת ובכך ישלם כפל מס; והכיצד אין בחשבונית משנת 2013 כל תיעוד לכך שמדובר בעבודה שבוצעה בשנת 2011.

12. כן דחה בית משפט קמא את טענת המערער, כי מאחר שלא שולם החוב הוא ביטל את החשבונית שהונפקה בשנת 2011 והנפיק חשבונית חדשה. בעניין זה, הפנה לכך, שהמערער 2 לא הביא כל ראיה המעידה, שהחשבונית משנת 2011 אכן הוצאה בזמן אמת ובוטלה במועד מאוחר יותר, בהוסיפו, כי גם אם נלך לשיטתו של המערער 2 לפיה לא נגבה החוב לאחר ביצוע העבודה בשל צו המניעה שהוצא, אזי בהינתן שצו המניעה בוטל כבר ביום 9.12.11, תמוה מדוע המתין המערער 2 שנתיים נוספות עד שפנה לקק"ל לגביית החוב. כן ציין, כי העובדה שנכתב על החשבונית משנת 2011 כי מדובר בהעתק משוחזר, מלמדת על יכולתו של המערער 2 להנפיק לקק"ל העתק חשבונית בגין עבודה שלכאורה בוצעה לפני כשנתיים, ולכן **"מה ההיגיון בלהנפיק חשבונית חדשה בשנת 2013 אם כבר הוצאה חשבונית בשנת 2011"** (בפסקה 38 להכרעת הדין).

13. מעבר לכל אלה, קבע בית משפט קמא, כי סמיכות הזמנים בין מועד הוצאת טופס הזמנת העבודה של קצין הרכב של קק"ל (ביום 14.7.13) לבין מועד הנפקת החשבונית (ביום 25.7.13), **"יש בה לקעקע"** את הטענה שהעבודה בוצעה למעלה משנתיים קודם לתאריכים אלה (בפסקה 31 להכרעת הדין). כן ציין, כי קצין קק"ל לא נשאל בחקירתו ע"י ב"כ המערערים ולו שאלה אחת בדבר החשבונית משנת 2011.

לבסוף, דחה בית משפט קמא את טענת המערערים, כי ביצוע עבודות ללא תמורה אינו דורש רישיון.

14. בהתייחסו לטענת **ההגנה מן הצדק** שהועלתה, הפנה בית משפט קמא להחלטתו מיום 29.10.14, והוסיף, כי אין בעדותה של הממונה על חופש המידע במשרד התחבורה, אשר הציגה נתונים לעניין מתן רישיונות למוסכים אחרים בארץ והתנאים לקבלתם, כדי לשנות מהחלטתו לדחות את הבקשה לביטול כתב האישום. בית משפט קמא הדגיש, כי הטענות שנטענו בסיכומי הצדדים לעניין ההגנה מן הצדק, **"זהות לחלוטין"** לטענות שנטענו בטרם התשובה לאישום **"ואף זהות"** לטענות שהועלו בעתירה המנהלית, אשר ערעור על החלטתו של בית המשפט לעניינים מנהליים לדחות את העתירה, עומד כיום להכרעת בית המשפט העליון (בפסקה 35 להכרעת הדין בתת"ח 7286-08-13 ובפסקה 52 להכרעת הדין בתת"ח 6408-11-13).

15. ביום 8.11.15, בטרם הטיעונים לעונש, אוחד הדיון בשני התיקים. **בגזר דינו** מאותו יום (אשר, כאמור, התייחס לשני התיקים), קבע בית משפט קמא, כי מתחם הענישה נע בין קנס בסך 15,000 ₪ עד לסך 30,000 ₪. בשים לכך שמדובר בעבירות אשר טומנות בחובן היבטים כלכליים והיבטים בטיחותיים, ובהינתן שמדובר בשני כתבי אישום, הטיל בית

משפט קמא קנס בסך 25,000 ₪ על כל אחד מהמערערים וכן מאסר על תנאי למערער 2 למשך 30 יום לתקופה של שנתיים, והתחייבות בסך 50,000 ₪, שלא לעבור את העבירות נשוא כתבי האישום, במשך שנתיים. בית המשפט קמא ציין, כי הוא אינו מטיל צו סגירה למפעל, משום שיש בידי המערערים רישיון להפעלת מכון רישוי.

הערעורים

16. כפי שנראה להלן, בקשתם של המערערים הינה לזכותם בתת"ח 6408-11-13 מהטעם שהמשיבה לא הוכיחה את אשמתם מעבר לכל ספק סביר, וכן לזכותם בתת"ח 6408-11-13 ובתת"ח 7286-08-13 מהטעם של הגנה מן הצדק. לחלופין, ביקשו המערערים להפחית את גובה הקנסות שהוטלו עליהם, בהיותם חורגים, כך לטענתם, מרף הענישה המקובל בתיקים מעין אלה.

המשיבה, מצידה, ביקשה בערעור שהגישה, להחמיר את עונשם של המערערים, כדלקמן: להחמיר את גובה הקנס שהוטל על המערער 2 לגובה המרבי וכן להאריך את תקופת התנאי שנקבעה לו, משנתיים לשלוש שנים. בנוסף, ביקשה המשיבה, להטיל על המערערים גם צו סגירה לעבודות הבלתי מורשות על פי רישיון המפעל.

דין

17. לאחר שעיינתי בפסק הדין ושקלתי את טענות הצדדים, הגעתי למסקנה, כי דין הערעורים להידחות - וזאת מהטעמים שיפורטו להלן.

הערעור על ההרשעה בביצוע עבודה של כיוון פרונט לרכב (תת"ח 6408-11-3)

18. כאמור, בתת"ח 6408-11-3 הורשעו המערערים בביצוע עבודה של כיוון פרונט ברכב קק"ל בחודש יולי 2013, דהיינו, לאחר המעבר למקום החדש בו לא אושר למערערים לבצע עבודה זו. המערערים העלו מספר טענות לגבי הרשעתם, כאשר העיקרית שבהן, הייתה, כי בית משפט קמא לא התייחס לעובדה, שהמשיבה נמנעה מלהעיד בפני בית משפט קמא את נהג הרכב שהסיע את הרכב למפעל, חרף היותו "עד המפתח". זאת, ללא כל הסבר ואף ששמו של הנהג היה ידוע למשיבה. לשיטתם, המשמעות של אי זימונו של אותו נהג הינה, כי לא הוכח למעלה מספק סביר, שאכן העבודה בוצעה בשנת 2013, שכן אין "ולו עד אחד" אשר "ראה במו עיניו", שהעבודה הנטענת בוצעה בשנת 2013 (בסעיף 3 להודעת הערעור).

19. ברם, אין בידי לקבל טענה זו. ניתן לראות, כי בית משפט קמא ביסס את הרשעתו על סמך מספר ראיות, בראשן עומדת החשבונית בגין הטיפול ברכב הנושאת את התאריך 25.7.13 (מוצג ת/1) וכן טופס הזמנת העבודה שהנפיק קצין הרכב של קק"ל לביצוע עבודה של כיוון פרונט, בו נכתב, כי תאריך ההזמנה הוא ביום 14.7.13 (מוצג ת/3). במצב דברים זה, בו ישנן שתי ראיות אובייקטיביות המצביעות על כך, שהעבודה בוצעה בחודש יולי 2013, והן גם נתמכות בדבריו של קצין הרכב של קק"ל, כי לא אפשרי, שהעבודה בוצעה בשנה אחרת - לא ניתן לומר, כטענת ב"כ המערערים, כי "אין ראיה ישירה" שבוצעה עבודה כזו בשנת 2013 (בע' 1 ש' 12 לפרוטוקול). ולא למותר לציין כאן גם את דבריו של דורון סרוסי, אשר ביקר במפעל ביום 27.8.13 והבחין במכשיר לכיוון פרונט, אשר "רואים שהמכשיר

עובד (אם כי לא בוצעה בו עבודה, בע' 9 ש' 13-14 לחקירתו הראשית מיום 28.12.14).

20. בהמשך לכך - ומבלי לקבוע כי היו מחדלי חקירה בתיק דנן - הרי שכפי שקבע כבוד השופט א' א' לוי בע"פ 7320/07 פלוני נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 13.5.09), **"אף לו נמצאו מחדלי חקירה"**, המתבטאים באי חקירתו של עד רלוונטי, **"אין בעובדה זו כשלעצמה כדי להוביל לזיכויו של המערער"**. שכן, **"הלכה היא, כי אין מוטלת על התביעה החובה להציג את הראיה הטובה ביותר, ודי כי תציג ראיה מספקת. בסופו של יום, שאלת נפקותם של מחדלי חקירה מוכרעת בהתאם לנסיבות המקרה הפרטניות, תוך בחינת השאלה אם יש בתשתית הראייתית אשר הונחה לפתחו של בית-המשפט, כדי לבסס את הרשעת הנאשם בעבירה שיוחסה לו במידה הנדרשת בפלילים"** (שם, בפסקה 16). במקרה דנן, סבורני, כי למרות שהיה בעדותו של נהג הרכב להועיל לבירור המחלוקת בדבר מועד התיקון, עדיין, אין המדובר ב"ראיה שאין בלתה" לצורך הוכחת כתב האישום, שכן ה"יש" הראייתי שהציגה המשיבה בפני בית משפט קמא - המתבטא במיוחד בסמיכות התאריכים של טופס הזמנת העבודה (ביום 14.7.13) ושל החשבונית בגין אותה עבודה (ביום 25.7.13) - מספיק כדי לבסס מסקנה של אחריות המערערים למעשה שיוחס להם.

21. יתר על כן, וכפי שקבעה כבוד השופטת ע' ארבל בע"פ 1654/08 פלוני נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 3.9.09), על מנת שמחדל חקירתי יוביל לתוצאה מזכה, נדרש, שהמחדל יהא **"מחדל מהותי היורד לשורשו של עניין"**. בהתאם לכך, **"ההתייחסות למחדל חקירה שלא ניתן לרפא את נזקו, את החוסר הראייתי שיצר ואת הפגיעה שבו בהגנת הנאשם, שונה מן ההתייחסות למחדל חקירתי אשר ניתן למזער השפעתו ולצמצמה"** (שם, בפסקאות 29-30). במקרה דנן, אני מוצא, כי היה באפשרות המערערים לזמן את נהג רכב קק"ל להעיד בבית המשפט מטעם ההגנה, ומכאן, שהנזק שהסבה אי חקירתו להגנתם, אינו ברף הגבוה, אם בכלל. בנוסף, יש בעצם בחירתם של המערערים שלא לזמן את הנהג להעיד בבית משפט קמא - בחירה אשר מתחדדת לנוכח העובדה שהם כן מצאו לנכון לבקש מבית משפט קמא לזמן לעדות את הממונה על חופש המידע במשרד התחבורה (ר' בע' 15 ש' 15-16 לפרוטוקול מיום 29.1.15) - כדי להוביל למסקנה, כי לא היה בכוחה של עדות הנהג לעורר ספק סביר בראיות המפלילות הקיימות. ומתאימים הם לכאן דבריה של כבוד השופטת ע' ארבל, אשר כמו נכתבו לענייננו: **"אשר לעדות שלא נחקרו, אכן, אפשר והיה מקום לחקור את אותן עדות. יחד עם זאת, אם סבור היה בא כוח המערער כי בפיהן של אותן עדות מידע חיוני להגנת מרשו, היה באפשרותו לזמן כעדות הגנה. בא כוח המערער בהליך דלמטה בחר, מטעמיו, שלא לעשות כן, ואף לא טען לקשיים בזיהוין או באיתורן של אותן עדות, או לחוסר שיתוף פעולה מצידן. משכך, לא ניתן לקבל כי מדובר בעדויות חיוניות להגנת המערער"** (שם, בפסקה 31). לפיכך, אין בידי לקבל את טענת המערערים, כי אי חקירתו של נהג הרכב ע"י המשיבה, מובילה בהכרח למסקנה מזכה.

22. אשר ליתר טענותיהם של המערערים כנגד הרשעתם. עיון בהן מעלה, כי הן מופנות רובן ככולן כנגד ממצאי עובדה ובעיקר כנגד קביעות שבמהימנות. בעניין זה, כלל ידוע הוא, כי ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בנקל בקביעות עובדתיות ובממצאי מהימנות שקבעה הערכאה הדיונית, אשר שמעה את העדים והתרשמה מהם במישירן. התערבות בממצאים כאלה, תהיה מוצדקת רק במקרים חריגים, **"וזאת למשל, במקרה בו הערכאה הדיונית לא נתנה דעתה לפרטים מהותיים בחומר הראיות, שיש בהם כדי לשנות את קביעתה, או במקרה שבו הגרסה שנתקבלה על ידי הערכאה הדיונית מופרכת על פניה וחסרת כל היגיון"** (בע"פ 1385/06 פלוני נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 6.4.09, בפסקה 32). במקרה דנן, טענו המערערים לגבי עדותו של קצין הרכב של קק"ל, כי לא סביר, שאדם שבאחריותו 256 כלי רכב, יזכור בשנת 2013, שבשנת 2011 לא ניתן לרכב ספציפי שירות. כן הפנו לכך,

שקצין הרכב לא זכר האם היה לקק"ל הסדר עם מכון הרישוי של המערערים. ברם, בהינתן, שגרסתו של קצין הרכב בדבר מועד ביצוע העבודה נתמכה בשני מסמכים אובייקטיביים המחזקים את אמינותה (טופס הזמנת העבודה והחשבונית) - ודאי, שלא ניתן לומר, כי קבלת גרסתו של קצין הרכב הינה חסרת כל היגיון ומצדיקה התערבות בקביעתו של בית משפט קמא. יתר על כן, לא רק שקביעתו של בית משפט קמא בדבר מועד ביצוע העבודה אינה מבוססת אך ורק על התרשמותו החיובית מעדותו של קצין הרכב, אלא שהראיות האחרות עליהן היא נסמכת - הן אלה שהיוו את הציר הראייתי המרכזי להרשעה. במצב דברים זה, ברי, כי אין מקום להתערב בקביעות המהימנות וממצאי העובדה של בית משפט קמא (ומטעם זה גם, כלל לא ברורה לי טענת המערערים לפיה בית משפט קמא הרשיעם "**על סמך עדות יחידה ובלא שמצא לכך סיוע**", ר' בסעיף 27 להודעת הערעור).

23. המערערים הוסיפו והלינו על קביעותיו של בית משפט קמא בנוגע לחשבונית משנת 2011 שהציגו. לטענתם, בקביעתו לפיה ישנה סתירה בין דבריו של המערער 2 בחקירתו הראשונה לבין עדותו בבית המשפט, התעלם בית משפט קמא מכך ש"**חקירת המערער במשיבה הייתה חקירת פתע, ולפיכך המערער השיב בחקירה במשרד התחבורה, כפי שהשיב, ורק לאחר הגשת כתב האישום, משבחן את הדברים באופן יסודי ובנחת, הוא מצא כי הוצאה חשבונית בשנת 2011**" (בסעיף 33 להודעת הערעור). ואולם, אין בטענה זו ממש, משניתן לראות, כי אחד מהנימוקים שהובילו את בית משפט קמא לדחות את טענת המערער 2 בנוגע לחשבונית, הייתה התנהלותו לאחר אותה "חקירת פתע": העובדה, שהמערער 2 הציג לראשונה את החשבונית משנת 2011 רק בעדותו בבית המשפט (ביום 26.2.15) ולא סיפק כל הסבר מדוע נמנע מהצגת החשבונית המשוחזרת קודם לכן. אדגיש, כי למרות שכתב האישום הוגש ביום 8.1.14, בתשובתו לאישום שניתנה ביום 9.12.14, כ-11 חודשים לאחר מכן, עדיין, לא טען המערער 2, כי יש בידו חשבונית משנת 2011 (בא כוחו אך טען בכלליות, כי "**הנאשמים כופרים בעובדות שבכתב האישום ובטענות**", ר' בע' 5 לפרוטוקול מיום 9.12.14, ש' 4-5). בנסיבות אלה, בהן נמנע המערער 2 להציג את החשבונית במשך זמן כה ממושך, חרף היותה לכאורה "ראיית זהב", יש טעם רב בקביעתו של בית משפט קמא, כי גרסתו של המערער 2 לוקה בחסר ועולים ממנה קשיים לא מבוטלים.

24. כן לא מצאתי ממש בטענתם של המערערים, כי לא היה מקום לקביעתו של בית משפט קמא לגבי חוסר ההיגיון שבהנפקת חשבונית חדשה ולא משוחזרת, שכן המערערים לא נחקרו על נושא זה - לא בחקירתם הנגדית ולא על ידי בית המשפט. כפי שציין בית משפט קמא, על גבי החשבונית משנת 2011 נכתב, כי מדובר בהעתק משוחזר, כיתוב המלמד על יכולת להנפיק העתק חשבונית בגין עבודה שלכאורה בוצעה שנתיים קודם לכן. בהינתן האמור, היה על המערערים לספק הסבר מדוע הוציאו חשבונית חדשה, ואל להם להלין על בית המשפט או על המשיבה, כי לא חקרו אותם בנידון. מכל מקום, חוסר ההיגיון שבהוצאת חשבונית חדשה הינו אך אחד מבין שלל נימוקים שהובילו את בית משפט קמא למסקנה, שאין בחשבונית משנת 2011 כדי לעורר ספק בראיות המשיבה בדבר ביצוע העבודה בשנת 2013. לאחר שבחנתי את מכלול נימוקיו של בית משפט קמא, כפי שפורטו בהרחבה לעיל, נחה דעתי, כי אין זה מסוג המקרים בהם הסיקה הערכאה הדיונית מסקנה חסרת כל היגיון. ההיפך הוא הנכון, ומסקנותיו של בית משפט קמא עולות היטב מהמסכת הראייתית ועומדות במבחן השכל הישר. כאן המקום לציין, שלא מצאתי ממש בטענת המערערים, לפיה לא הגיוני שהמערער 2 ינפיק בשנת 2013 חשבונית בגין ביצוע עבודה של כיוון פרוגט, כאשר אין בידיו במועד זה רישיון לבצע עבודה כאמור ולאחר שהוא נחקר בחודשים מאי-יוני 2013 על ידי המשיבה (בסעיף 32 להודעת הערעור).

25. אוסיף, כי על גבי הלוגו המופיע על החשבונית מיום 9.11.11 (מוצג נ/12), מופיעה הכתובת "פארק תעשיות

שורק 13 בית שמש", דהיינו, הכתובת החדשה. בהינתן שלדברי המערערים עצמם, הפעילות במקום הישן הייתה "עד לסוף שנת 2011" ואילו הפעילות במקום החדש החלה ביום 9.9.12 (ובפרק הזמן שמתחילת שנת 2012 ועד ליום 9.9.12 לא הייתה כל פעילות, ר' בסעיפים 62 ו-69 להודעת הערעור) - הרי שתמוה ביותר, וזאת במילים עדינות, כיצד מופיעה על גבי חשבונית משנת 2011, כתובת של מקום שהפעילות בו החלה רק כשנה לאחר מכן. ואדגיש את דבריו של המערער 2 בעדותו בפני בית משפט קמא בנוגע לאותה חשבונית, כי **"זה חשבונית שהוצאתי לקרן קיימת ב-2011 על אותו רכב"** (ההדגשה שלי - א' כ') (בע' 22 ש' 30 לפרוטוקול מיום 26.2.15). תמיהה זו מקבלת משנה תוקף בהינתן, שבשנת 2011 כלל לא היה ידוע מתי יתאפשר המעבר למקום החדש ורק ביום 20.12.11 החליטה המשיבה ליתן אישור עקרוני להעתקת המפעל וביום 2.7.12 ניתן אישור להפעיל במקום החדש מכון רישוי בלבד (ר' בסעיפים 73 ו-77 להודעת הערעור).

26. לפיכך, איני רואה הצדקה להתערב בקביעתו המבוססת ומעוגנת היטב בחומר הראיות של בית משפט קמא, לפיה העבודה של כיוון פרונט בוצעה בשנת 2013.

הערעור על דחיית טענת ההגנה מן הצדק

27. בערעור שהגישו, הלינו המערערים ביחס לשתי הכרעות הדין, על החלטתו של בית משפט קמא לדחות את טענת ההגנה מן הצדק מבלי לדון בה לגופה, מהנימוק שהנושא נדון בפני בית המשפט לעניינים מנהליים (בסעיף 53 להודעת הערעור). להשקפתם, שומה היה על בית משפט קמא לדון בטענה לגופה, זאת במיוחד משום שהמערער 2 כלל לא היה צד להליך שהתנהל בפני בית המשפט לעניינים מנהליים, ובשים לב למידע החדש שהתגלה, לפיו למכונים רבים הוענק רישיון למרות שברשותם שטח קטן יותר מזה של המערערים. מעבר לכך, הלינו המערערים על העובדה, שהמשיבה חזרה בה מהסכמתה להעיד את רפי אלישע, מפקח מטעם המשיבה, כמו גם על העובדה, שבית משפט קמא ביטל את הדיון שנקבע בעניין זה, מבלי שביקש את תגובתם.

28. ברם, מקובלת עליי החלטתו של בית משפט קמא, כי הפורום הנכון לדון בטענת המערערים, הוא בית המשפט לעניינים מנהליים. אכן, וכפי שהפנה ב"כ המערערים, בית משפט פלילי "רשאי ומוסמך לדון לא רק בטענות המכוונות ישירות כנגד האישום הפלילי, אלא אף בהשגות על התנהלותן של רשויות המינהל טרם הגשתו של כתב האישום. כוללים אנו במסגרת זו הן את שלב החקירה והן את ההתנהלות של התביעה עד להגשתו של כתב האישום. ואכן, על דרך השגרה ובהעדר טעמים מיוחדים, סבורים אנו כי דרך המלך להעלאת טענות כנגד הפגמים שנפלו בהגשת כתב האישום (כולל בשלב החקירה) הינה במסגרת ההליך הפלילי גופו" (ההדגשה שלי - א' כ') (בג"צ 9131/05 ניר עם כהן נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 6.2.06, בפסקאות 4-5). ואולם, יש לשים לב, כי במקרה דנן, טענת ההגנה מן הצדק שהושמעה בהליך הפלילי, אינה נוגעת במישורין לאישום הפלילי עצמו או לשלב החקירה שקדם לו, אלא היא מכוונת כלפי החלטת משרד התחבורה, שלא להעניק למערערים רישיונות להפעלת מכון לכיוון מתלים ומכון לבדיקות קנייה (נטען, כי הרשות השלטונית הפלתה את המערערים לעומת מכוני רישוי אחרים, אשר ניתנו להם רישיונות אף על פי שאינם עומדים בתנאי הרישיון). כפועל יוצא, טענו המערערים, כי לא היה גם מקום להגיש נגדם כתב אישום פלילי, על כך שביצעו עבודות ללא רישיון מתאים.

29. מן האמור עולה, כי הלכה למעשה, בית משפט קמא לא נתבקש לבקר את חוקיות פעולותיהן של רשויות האכיפה בעת העמדה לדין פלילי (זאת, להבדיל, למשל, אם הייתה מועלית הטענה, כי המשיבה לא הגישה כתבי אישום נגד מכונים אחרים אשר פעלו ללא רישיון מתאים), אלא הוא נדרש לבקר את תקינות פעולתה של הרשות השלטונית בעת החלטתה שלא להעניק למערערים רישיון. במצב דברים זה, ברי, כי לבית המשפט לעניינים מנהליים המומחיות והכלים המתאימים לדון בהחלטת משרד התחבורה שלא להעניק רישיון, והדרך הנאותה להשיג על החלטת משרד התחבורה היא בתקיפה ישירה בבית המשפט לעניינים מנהליים, הוא בית המשפט המורגל לדון בטענות מסוג זה, ולא בתקיפה עקיפה בבית המשפט לתעבורה. לא בכדי, הסמך המחוקק את בית המשפט לעניינים מנהליים לדון בעניינים הנוגעים לסכסוכים שבין אדם לרשות, ובכלל זה, בהשגות נגד החלטה של משרד התחבורה (ר' בסעיף 5(1) לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, תש"ס-2000 ובסעיף 14(א) לתוספת הראשונה).

ואכן, ניתן לראות, כי אף שכתבי האישום הוגשו ביום 22.8.13 (תת"ח 7286-08-13) וביום 24.11.13 (תת"ח 6408-11-13), המערערים עצמם, בחרו תחילה לתקוף את ההחלטה שלא להעניק להם רישיון, במסלול של הגשת עתירה מנהלית (ביום 30.12.13). רק לאחר שזו נדחתה (ביום 1.5.14) העלו את הטענה במסגרת ההליך הפלילי (ביום 5.5.14).

30. בהמשך לכך, מסכים אני עם בית משפט קמא, כי בסיטואציה דנן, בה העלו המערערים במסגרת ההליך הפלילי את אותן הטענות שהעלו קודם לכן בעתירה המנהלית שהגישו - אשר נדחתה וערעור עליה תלוי ועומד בבית המשפט העליון - הרי שכל דיון בהליך הפלילי "**עלול להוביל להחלטות סותרות ומיותרות**" (בע' 3 ש' 18-19 להחלטת בית משפט קמא מיום 9.10.14). אוסיף, כי הלכה היא, שיש להימנע מפיצול מיותר של דיון בין ערכאות שונות ולשאוף למסלול תקיפה אחד, ואפנה לדבריה של כבוד השופטת ד' ביניש (כתוארה אז) בע"מ 3518/02 רג'בי נ' **הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה** (ניתן ביום 27.11.02), כי "**מדיניותו השיפוטית של בית משפט זה הייתה והינה שכל האפשר אין לפצל את הטענות כנגד החלטה מינהלית בין שתי ערכאות**" (שם, בע' 197). ודאי שאין הצדקה לפיצול כאמור, שעה שהמערערים עצמם בחרו להעלות את השגותיהם במסלול של בית משפט לעניינים מנהליים. למעשה, בקיום דיון בטענת ההגנה מן הצדק בהליך הפלילי, יהא משום הענקת "מקצה שיפורים" למערערים על העתירה המנהלית שהגישו. לא למותר לציין בהקשר זה, כי למרות שהעתירה המנהלית שהגישו נדחתה ביום 1.5.14, בבקשתם לביטול כתב האישום שהוגשה ימים ספורים לאחר מכן, ביום 5.5.14, חזרו המערערים על אותן טענות שהעלו בעתירה המנהלית, ולא ציינו, כי הגישו עתירה מנהלית וכי ניתן בה פסק דין.

31. כאן המקום לומר, כי לא מצאתי כל פגם, כטענת המערערים, בכך שהמשיבה חזרה בה מהסכמתה להעיד מפקח מטעם המשיבה, כמו גם בעובדה, שבית משפט קמא ביטל את הדיון שקבע בטענת ההגנה מן הצדק מבלי שביקש את תגובת המערערים, ודחה את הטענה על סמך הטיעונים בכתב שהגישו הצדדים. בנסיבות שפורטו לעיל, בהן התברר שהמערערים הגישו עתירה מנהלית בנידון, חזרתה של המשיבה מהסכמתה להעיד את המפקח, כמו גם החלטתו של בית משפט קמא לבטל את הדיון שנקבע, עומדים במתחם הסבירות. כן אומר באשר לטענה שהועלתה, לפיה המערער 2 כלל לא היה צד להליך שהתנהל בבית המשפט לעניינים מנהליים ומשכך "מגיע לו יומו" בבית המשפט הפלילי, כי בשים לב לכך שהמערער 2 הוא המנהל של המערערת 1 - בשמה הוגשה העתירה המנהלית - מוטב היה לטענה זו שלא תיטען. ואפנה לדבריו של ב"כ המערערים לגבי המערערת 1, כי "**זו חברה בבעלות של 100%**" של המערער 2 (בע' 2 ש' 26 לפרוטוקול מיום 23.2.16).

32. גם לגופו של עניין, אין מקום לביטול כתב האישום מהטעם של הגנה מן הצדק. כידוע, הלכה היא, כי ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק, מהווה **"מהלך קיצוני שבית המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר"** (בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ**, ניתן ביום 31.3.05, בע' 807). במקרה דנן, מקובלת עליי קביעתו של בית משפט קמא, כי גם אם יקבל בית המשפט העליון את הערעור שהגישו המערערים ויקבע, שנפל פגם בהליך הרישוי של המערערים, הרי ש**"המשמעות תהיה למעשה חיוב הרשות להנפיק רישיונות לנאשמים, אך לא יהיה בכך כדי לפטור את הנאשמים מאחריותם לעבירות המיוחסות להם בכתב האישום זה, אשר כידוע בוצעו במועדים אשר בהם לא היה בידיהם רישיון כדן"** (ר' בהחלטתו מיום 29.10.14). בהקשר זה, יודגש, כי הנאשם אף הודה, שהוא ביצע בדיקות רכב לפני קניה ומכירה, למרות שלא היה ברשותו רישיון לביצוע עבודות אלה (ר' בע' 16 ש' 26-29 לפרוטוקול מיום 26.2.15 בתת"ח 7286-08-13).

33. ברי, כי בסיטואציה בה המערערים עשו דין לעצמם ובחרו לבצע עבודות ללא רישיון ובניגוד להחלטת משרד התחבורה, לא ניתן להגיע למסקנה, ש**"הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית"**, כהוראת סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, וזאת גם אם ייקבע בית המשפט העליון שהיה מקום להעניק למערערים רישיון. הסיכוי לקבל רישיון בדיעבד, אינו מקנה הצדקה לפעילות בניגוד לחוק, ואפנה בעניין זה לדבריו של בית משפט קמא בגזר הדין, כי **"עצם ביצוען ללא קבלת היתר מהרשות מעמיד את העבודות בסימן שאלה לגבי הפיקוח והבטיחות הנדרשים לאותן עבודות, דבר אשר מעמיד את הציבור בסכנה בטיחותית"**.

34. המשמעות היא, כי המקום בו עשוי מתן הרישיון בדיעבד להישקל לטובתם של המערערים, אינו בסעד החריג של ביטול כתב האישום אלא במסגרת קביעת עונשם של המערערים. ואכן, בהחלטתו מיום 29.10.14 בה דחה את הבקשה לביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק, קבע בית משפט קמא, כי **"ככל שיתקבלו רישיונות כאמור, אכן עלולה להיות לכך השלכה משמעותית לעניין העונש אך אין בשלב זה כל משמעות לכך לעניין קביעת האשמה"**.

הערעור על העונש

35. כאמור, בית משפט קמא השית על כל אחד מהמערערים קנס בסך 25,000 ₪ וכן הוטל על המערער 2 עונש מאסר על תנאי לתקופה של 30 יום (למשך שנתיים) והתחייבות בסך 50,000 ₪ שלא לעבור אחת מהעבירות נשוא כתב האישום במשך שנתיים מיום מתן גזר הדין.

36. המשיבה, ביקשה להחמיר בעונשם של המערערים, בטענה, שבית משפט קמא לא ייחס משקל לעובדה, שמדובר בעבירה בעלת אופי כלכלי שנבעה מבצע כסף, אשר נטיית בתי המשפט לגבי עבירות מסוג זה, היא להטיל קנסות כבדים. בנוסף, טענה המשיבה, כי בית משפט קמא לא התייחס להרשעותיו הקודמות של המערער 2 בגין עבירות דומות, המצביעות על כך שיש להחמיר עמו: בשנת 2002 הוטל על המערער 2 קנס בסך 4,500 ₪, התחייבות כספית וצו סגירה למפעל (המשיבה לא ציינה באיזה עבירה הורשע), ובשנת 2006 הורשע המערער 2 בביצוע עבירות של אי קיום חובת רישיון, אי קיום צו סגירה למפעל ועבירות נוספות, והוטלו עליו 9 חודשי מאסר על תנאי (למשך שנתיים) וקנס בסך 25,000 ₪ (בסעיפים 17-18 לערעור המשיבה). לנוכח העובדה שמדובר בהרשעה שלישית של המערער 2 באותה

עבירה, ביקשה המשיבה להגדיל את גובה הקנס שהוטל עליו לגובה המרבי וכן להאריך את תקופת התנאי שנקבעה, משנתיים לשלוש שנים. בנוסף, ביקשה המשיבה, להטיל גם צו סגירה למחלקות במפעל המבצעות עבודות בלתי מורשות של תיקון וכיוון מתלים ובדיקות רכב לפני קנייה ומכירה.

37. מנגד, טענו המערערים, כי העונש שהטיל בית משפט קמא "**הוא פי 5 מפסקי דין שניתנו לאחרונה**" (בע' 2 ש' 30 לפרוטוקול), וביקשו להקל בעונשם, בהפנותם לעובדה, שהמערערת 1 היא חברה בבעלותו של המערער 2, ולעובדה, שבעבר היה בידי המערערים רישיון לבצע את העבודות בהן הורשעו והוא לא אושר מחדש בשל העברת מקום הפעילות שלהם, כך שהם אינם "**חאפרים שמעולם לא החזיקו רישיון**" (בע' 2 ש' 28 לפרוטוקול).

38. כידוע, ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בגזר דין של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית ובולטת, או שעה שהעונש שנגזר חורג באופן מהותי מרמת הענישה המקובלת בנסיבות דומות (ע"פ 5860/14 **לביא נ' מדינת ישראל**, ניתן ביום 6.3.16, בפסקה 10). לאחר שעיינתי בגזר הדין ושקלתי את טענות הצדדים, לא מצאתי, כי המקרה דנן נמנה על אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות. גזר דינו של בית משפט קמא מנומק היטב ושוקל את כל השיקולים הרלבנטיים לגזירת העונש המתאים בתוך מתחם הענישה. כך, מחד, התחשב בית משפט קמא לחומרה בעובדה, שבשנת 2006 הורשע המערער 2 בגין עבירה דומה; בהיבטים הכלכליים והבטיחותיים הטמונים בעבירות; במניע לביצוע העבירה (רווח כלכלי); ובכך שמדובר בשני כתבי אישום. מאידך, ציין בית משפט קמא לקולה את העובדה, שמדובר בשני נאשמים שהם בעצם חברה והבעלים שלה; ואת העובדה, שהמערערים החזיקו בעבר רישיון לביצוע העבודות בהן הורשעו ובידיהם רישיון להפעלת מכון רישוי (ומטעם זה, מצא שלא להטיל צו סגירה למפעל). כן ציין את הערעור התלוי ועומד בפני בית המשפט העליון על דחיית העתירה המנהלית שהגישו המערערים.

39. בהתחשב בכל אלה, אני סבור, כי העונש שהוטל הולם את מכלול הנסיבות האמורות ואין כל הצדקה להתערב בו. אוסיף, כי גם עיון בפסקי הדין אליהם הפנו המערערים אינו מצביע על חריגה ממדיניות הענישה בעבירות אלה, באשר הנסיבות במקרים אליהם הפנו המערערים שונות באופן מהותי מאשר בענייננו.

40. לפיכך, אני קובע, כי דין הערעורים - להידחות.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ג' אדר ב' תשע"ו, 13 מרץ 2016, בהעדר הצדדים.